

Юлія ПРИСЯЖНА

мистецтвознавець (Вінниця)

ПРО СУЧАСНЕ, або «БЕЗЗУБЕ ШКРЯБОТІННЯ У ДВЕРІ ВЕЛИКОГО МИСТЕЦТВА»

Пам'ятаю першу пораду, почуту мною у рідному місті після повернення до нього по закінченні Національної академії образотворчого мистецтва та архітектури: *«Забудь про все, чому тебе там учили!»* Із врахуванням того, що протягом п'яти років я здобувала вищу освіту на стаціонарному відділенні факультету історії та теорії мистецтва, подібна порада виглядає досить дикуватю. Якщо не сказати жахливо. — Виявляється, задля реалізації власних знань... я маю забути про них. Ситуація, на перший погляд, анекдотична — годі посміхнутися та викинути з голови. На відміну від історії мистецтва, мені це вдалося.

Але, як виявилось, тільки на деякий час — до сьогодні, коли ситуація, яка назріла просто не дозволяє ховатися «під стріхою» професійної амнезії. Тепер тільки розумію «доцільність» і «глобальність» подібних порад. Вони спрямовані на те, щоб на підґрунті забуття справжніх цінностей будувати несправжнє, сурогатне та непрофесійно-амбіційне образотворче мистецтво.

На тлі розгубленого безладу у сфері образотворчості визначення «художник» сьогодні купити — наголошую **купити**, а не заслужити — здатен кожен, хто, втомившись від чесного створення капіталу, або від не менш чесного будівництва кар'єри, або, навіть, від власної нікчемності, вирішив зачепитися за Вічність. Дай Боже їм здоров'я, якщо не все ще в їхньому житті вимірюється грошовими одиницями, або дешевими кар'єрними амбіціями... І якби було так, як зазначено на гаслах цих «новонароджених» митців: *«Робимо, відновлюємо, створюємо, затверджуємо!!!»* На певному етапі я з ними згодна. Так, і створюють, і затверджують, але цілком природно постає запитання: *«кого, або що?»* Відповідь — себе. Себе, рідненьких, вони і створюють у новому модному та екзотично-цікавому амплу: мовляв, ми не тільки у світі матеріальному добре розуміємось, ми і від сфер духовних шматок відгриземо! І треба надати належне — відгризають,

ще й з апетитом, без зайвої сором'язливості. А, щоб не боліло — легка анестезія у вигляді дешевого фуршетного шампанського. Або не дуже дешевого столового вина, в залежності від цільового наповнення гаманця. Якщо ж легка анестезія виявляється не достатньо ефективною, можна задіяти і більш важку шокową терапію, як-то: адміністративний тиск, впливові зв'язки, матеріальне заохочення, або, навіть, банальне «а ти мене поважаєш?»

Багато хто з пересічних «шанувальників таланту» здає позиції вже після алкогольної анестезії. Задля того, щоб зламати небагатьох спеціалістів іноді доводиться застосовувати і шокową терапію. Проте, гра варта свічок. У фіналі — відданий натовп, готовий волати «Ура!», навіть тоді, коли наочно бачить власне нівелювання та знущання над віковою мистецькою традицією свого народу. Та хіба цінуємо ми ті традиції, якщо продаємося за келих шампанського? Запитання тривіальне, виходячи далеко за межі даного нарису. Майбутнє відповідь і час покаже. Мені ж, як людині, що все ж таки не забула те, чому навчалася, хотілося б запитати у суспільства: «Чи доручили б Ви свою долю, щастя, здоров'я, тим хто називає себе фахівцями певних галузей, та насправді не мають про них жодного уявлення? Чи ризикнули б Ви, наприклад, лягти на операційний стіл до лікаря, який не має диплому? Чи віддали б свою дитину до школи де викладачі не вміють, навіть читати? Чи жили б у будинку спроектованому інженером «тільки за покликанням душі» без жодного уявлення про суворі дисципліни, що забезпечують елементарну безпеку будівлі?» Шкода, але сьогодні мало хто розуміє — образотворче мистецтво — так само класична і доволі жорстка дисципліна, що вимагає повного набору знань, певної кількості досвіду і максимуму відповідальності за створене. Розумію, що ці тези є безсилами відносно людей, які називають себе художниками, замальовуючи, наприклад, архітектурні будівлі без жодного уявлення не тільки про закони просторової та світло-повітряної перспективи, а і, навіть, про елементарну паралельність ліній; або ж продукуючи безкінечні натюрморти, які за якістю можуть сперечатися хіба що з посередньою світлиною. Я звертаюся до тих, хто зберіг відчуття необхідності знань, досвіду, відповідальності. До тих, хто пам'ятає: фахового визначення «художник» заслуговують тільки ті, хто володіє необхідним академічним мінімумом, на першому місці якого — досконале знання людської анатомії (краще знають тільки медики). А чи багато з сучасних «геніїв» відтворять на папері чи полотні хоча б людський череп із збереженням всіх подробиць анатомічної будови? «А задля

чого?», — запитаєте ви. А задля того, щоб залишити в історії мистецтва Ваші обличчя, шановні мої сучасники, адже людина є найголовнішою темою мистецтва. Образ будь-якої людини виникає як неповторне поєднання міцної внутрішньої конструкції із індивідуальною будовою рис обличчя. Отже, художник, беручись до портрету, повинен чітко уявляти внутрішню конструкцію, інакше Ви ризикуєте побачити в облямуванні гарного багету замість себе гумову маску, настільки ж далеку від Вашого справжнього образу, наскільки автор подібного «шедевру» далекий від професії художника. «Вклоняюся із вдячністю» перед тими «геніями», які, користуючись принципом «моя хата скраю», втримуються від наруги над людською натурою і ховаються за тинами псевдо національних краєвидів. Гадаю, що не від сором'язливості втримуються і ненадовго ховаються -просто чекають тих часів, коли глядацька аудиторія збожеволіє настільки, що під фуршетний гарнір споживатиме те, що їсти аж ніяк не можна під загрозою втрати власної репутації та людської гідності.

Щиро сподіваюся, що не доведеться насправді пережити таких часів і потрапити у полон пихатої сірості, яка тільки за непорозумінням називає себе «мистецькою елітою». І остання порада, на яку я, як дипломований спеціаліст маю повне право. — Задля того, щоб не відчувати себе безжалісно обдуреними, не соромитесь запитати художника про його диплом, а ще краще запропонуйте йому написати Ваш портрет. І я дуже сподіваюся, що він вийде таким, який не соромно буде залишити у спадок власним дітям.

Анотація. У статті розглядаються проблеми творчої реалізації художника у сучасних умовах.

Ключові слова: художник, творча реалізація.

Аннотация. В статье рассматриваются проблемы творческой реализации художника в современных условиях.

Ключевые слова: художник, творческая реализация.

Summary. In article problems of creative realization of the artist in modern conditions are considered.

Keywords: the artist, creative realization.